

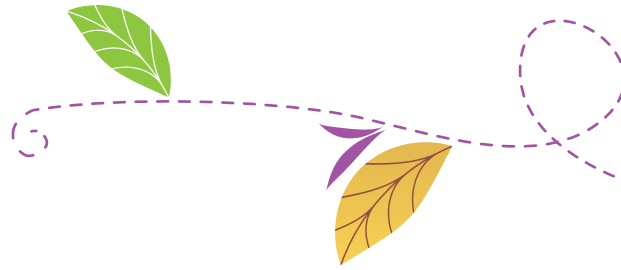

شبکه‌های اجتماعی و یادگیری

یادگیری فرایندی پیچیده است که تحت تأثیر عوامل زیادی قرار دارد. براساس نظریه «ارتباط‌گرایی» و با توجه به رشد فناوری در چند سال اخیر، بیشتر یادگیری‌های غیررسمی تحت تأثیر رسانه‌های جمعی، به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی، صورت می‌گیرند. طبیعی است که معلمان نیز در جست‌وجوی ایده‌های جدید باشند و از فرصت‌های مبتنی بر همکاری خارج از مدرسه حمایت کنند. اجتماعات و شبکه‌های آن‌لاین فرصت به اشتراک‌گذاری دانش و یادگیری را بین معلمانی که دور از یکدیگر قرار دارند، فراهم می‌کنند.

امروزه یادگیری باز و مشارکتی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی و وسایل قابل حمل مربوط به آن‌ها صورت می‌گیرد. مشارکت در وبلاگ‌ها، ویکی‌ها، به اشتراک‌گذاری فهرستی از منابع و سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، بخشی از زندگی بسیاری از معلمان را تشکیل می‌دهند. استفاده از این ابزارها به تعامل پویا بین افراد، فعالیت‌ها، ابزارها و نرم‌افزارهای تعاملی بستگی دارد که تجربه یادگیری مشترک بین یادگیرنده و یاددهنده را در پی دارند و باعث می‌شوند آن‌ها با همکاری یکدیگر ساخت معنا را شکل دهند. همچنین، ابزارهای فناورانه امکان دستیابی به تجربه‌های دیگران را فراهم می‌کنند و در ایجاد و به اشتراک‌گذاری دانش میان معلمان فعالیت دارند. در نتیجه، برای معلمان امکان فعال بودن و خود راهبری فراهم شده است، به‌طوری که آن‌ها، بسته به نیاز خود، تصمیم می‌گیرند چه چیزی یاد بگیرند و می‌توانند برای حل مشکلات خاص خود با دیگران ارتباط برقرار کنند (لیبرمن و ماس، ۲۰۱۰).

که غالباً از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند نسبت به استفاده از این شبکه‌ها برای اهداف آموزشی ادراک مثبتی دارند. همچنین، **مازر، مورفی و سیموندز** (نقل از لیم و ریچاردسون، ۲۰۱۶) دریافتند، هنگامی که یادگیرندگان عکس‌ها و اطلاعات فراهم شده توسط معلم را در صفحه فیس‌بوک می‌بینند، انگیزه بیشتر و نگرش مثبتی نسبت به معلم و محتوای درس کسب می‌کنند.

گاهی نیز استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان تأثیر منفی دارد، زیرا سپری کردن زمان بیش از حد در شبکه‌های اجتماعی مجازی، به کاهش ساعت مطالعه و خستگی دانشجویان در کلاس می‌انجامد.

شبکه‌های اجتماعی را می‌توان به بارانی تشبیه کرد که اگر در جای مناسب بارد، می‌تواند به رویش و زنده شدن طبیعت کمک کند، ولی در صورتی که در جای نامناسب بارد، ممکن است سبب جاری شدن سیل یا منشأ شکل‌گیری باتلاق شود. ورود این پدیده به حوزه آموزش و پرورش نیز خالی از این دو نقش نیست. بنابراین، لازم است به این نکته توجه شود که پیش از فراهم کردن امکان آمیختگی آموزش و شبکه‌های اجتماعی مجازی، باید زمینه‌سازی فرهنگی - علمی مناسب برای آن صورت گیرد. اگر اساس آموزش و پرورش انتقال دانش و آگاهی است و دانش نیز چیزی جز اطلاعات شناخته شده نیست، پس لازم است برای انتقال اطلاعات به مهارت‌های متناسب با این منظور، توجه کرد.

یادگیری غیررسمی معلمان، اقدامات کلاس درس، انگیزه یادگیرندگان و عزت‌نفس و خودکارآمدی را تقویت می‌کند. به این ترتیب، یادگیرندگان از دانششان بهره بیشتری می‌برند و توسعه حرفه‌ای معلمان نیز تداوم می‌یابد. بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان ارتباط مثبت وجود دارد. برای مثال، بین عملکرد تحصیلی دانشجویان و میزان استفاده از فیس‌بوک، همبستگی مثبت وجود دارد. همچنین، بین میزان رضایت دانشجویان و موفقیت‌های علمی آن‌ها ارتباط مثبت وجود دارد. علاوه بر این، تعامل آن‌ها در فیس‌بوک، ادراک‌های مثبت دانشجویان و عملکردهای تحصیلی آن‌ها را افزایش می‌دهد. فیس‌بوک هنوز هم در محیط‌های یادگیری کارایی آموزشی قابل دفاعی دارد.

استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود یادگیرندگان در مدرسه نتایج بهتری کسب کنند. شبکه‌های اجتماعی یادگیرندگان را قادر می‌سازند به راحتی دانششان را به اشتراک بگذارند، به دیگران کمک کنند و سؤال‌هایشان را بپرسند. همچنین، تجربه‌شان از شرکت در یک دوره افزایش یابد و ارتباط بیشتری با هم‌کلاسان خود برقرار کنند. شبکه‌های اجتماعی بر تسهیل، به اشتراک‌گذاری دانش، همکاری، تعامل و فعالیت‌های یادگیرنده محور تأثیرات مثبت دارند.

یادگیرندگانی که از شبکه‌های اجتماعی برای آموزش استفاده می‌کنند، نسبت به آن‌ها نگرش مثبت دارند. برای مثال، یافته‌های پژوهش **لیم و ریچاردسون** (۲۰۱۶) نشان داد، دانشجویانی

شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان یکی از رسانه‌های اجتماعی، بستر یادگیری را فراهم می‌کنند. از شبکه‌های اجتماعی می‌توان به عنوان ابزار یادگیری استفاده کرد. در چند سال گذشته، تحقیقات زیادی به این موضوع پرداختند که چگونه شبکه‌های اجتماعی می‌توانند برای یادگیری سودمند باشند. در شبکه‌های اجتماعی، یادگیرندگان می‌توانند علاوه بر یادگیری از معلم، از طریق همکاری با یادگیرندگان دیگر، اطلاعات مفیدی به دست آورند. همکاری یادگیرندگان با یکدیگر باعث می‌شود دانش به تمام اعضای گروه انتقال یابد. همچنین، سوالات یک عضو گروه می‌تواند ضعف دانش سایر اعضا را نشان دهد یا کل گروه را تشویق کند که موضوع خاصی را جست‌وجو کنند.

شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌توانند عملکردهای یادگیری اجتماعی را بهبود بخشند. یادگیرندگان در این شبکه‌ها با به اشتراک‌گذاری اطلاعات، با هم‌کلاسی‌ها و مدرسان دوره‌ها تعامل می‌کنند و از این طریق انگیزه و علاقه آن‌ها برای مشارکت در فعالیت‌های یاددهی و یادگیری بیشتر می‌شود. همچنین، ایده‌های خلاقانه خود را به اشتراک می‌گذارند و با دریافت کمک و مشاوره، درباره وظایف مربوط به کلاس و زندگی در مدرسه بیشتر می‌آموزند.

همچنین، استفاده از شبکه‌های اجتماعی در خارج از مدرسه، یادگیرندگان را در توصیف و بررسی ابعاد گوناگون هویتشان توانمند و بر مهارت‌های یادگیری در قرن بیست و یکم مسلط می‌کند (گرینهو و رولیا، ۲۰۰۹).

علاوه بر این، استفاده از شبکه‌های اجتماعی،